

УДК 336.64:658.155

DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.208.122-127>**Ананьєва Ю.В.**

кандидат економічних наук

Державний податковий університет

Ananieva Yulia

PhD in Economic Sc.

State Tax University

<https://orcid.org/0000-0003-0481-5787>

ФІНАНСОВІ РИЗИКИ ПІДПРИЄМСТВА ТА МЕХАНІЗМИ ЇХ МІНІМІЗАЦІЇ

У статті здійснено комплексне дослідження фінансових ризиків підприємства як одного з ключових факторів, що визначають рівень його фінансової стійкості та ефективність функціонування в умовах трансформаційних процесів економіки України та глобальної фінансової нестабільності. Розкрито теоретико-методологічні підходи до трактування поняття фінансового ризику, систематизовано основні види фінансових ризиків та охарактеризовано їх вплив на показники платоспроможності, ліквідності та прибутковості підприємств. У межах дослідження акцентовано увагу на сучасних підходах до управління фінансовими ризиками, що передбачають поєднання внутрішніх механізмів ризик-менеджменту з використанням ринкових інструментів мінімізації ризиків. Обґрунтовано значення диверсифікації фінансових потоків, формування резервів та страхування як базових інструментів зниження рівня фінансових загроз. Окрему увагу приділено аналізу можливостей застосування інструментів хеджування на основі похідних фінансових інструментів, зокрема ф'ючерсних та опціонних контрактів, як ефективного засобу нейтралізації валютних, процентних та ціннових ризиків. Проаналізовано сучасний стан і перспективи розвитку ринку деривативів в Україні, визначено ключові проблеми його функціонування, пов'язані з недосконалістю нормативно-правового регулювання, обмеженою ліквідністю та недостатнім рівнем інституційної інфраструктури фінансового ринку. Доведено, що активізація розвитку ринку похідних фінансових інструментів та імплементація європейських інституційних стандартів сприятимуть підвищенню ефективності управління фінансовими ризиками підприємств. Зроблено висновок, що впровадження комплексної системи управління фінансовими ризиками є необхідною умовою забезпечення стабільного розвитку підприємств та підвищення їх адаптивності до змін зовнішнього економічного середовища. Обґрунтовано доцільність застосування сценарного аналізу, стрес-тестування та фінансового прогнозування як елементів превентивного управління ризиками, що дозволяє своєчасно реагувати на зміни ринкової кон'юнктури та мінімізувати потенційні фінансові втрати. Доведено, що інтеграція ризик-менеджменту в систему стратегічного управління підприємством сприяє підвищенню якості управлінських рішень та забезпечує довгострокову фінансову стабільність суб'єктів господарювання.

Ключові слова: фінансові ризики, управління фінансовими ризиками, ризик-менеджмент підприємства, мінімізація ризиків, фінансова стійкість, хеджування, похідні фінансові інструменти, деривативи, фінансовий ринок, ринок капіталу.

FINANCIAL RISKS OF AN ENTERPRISE AND MECHANISMS FOR THEIR MINIMIZATION

The article carries out a comprehensive study of the financial risks of an enterprise as one of the key factors that determine the level of its financial stability and the effectiveness of its functioning in the conditions of transformation processes of the Ukrainian economy and global financial instability. Theoretical and methodological approaches to the interpretation of the concept of financial risk are revealed, the main types of financial risks are systematized and their impact on the indicators of solvency, liquidity and profitability of enterprises is characterized. The study focuses on modern approaches to financial risk management, which involve a combination of internal risk management mechanisms with the use of market risk minimization instruments. The importance of financial flow diversification, reserve formation and insurance as basic instruments for reducing the level of financial threats is substantiated. Special attention is paid to the analysis of the possibilities of using hedging instruments based on derivative financial instruments, in particular futures and options contracts, as an effective means of neutralizing currency, interest and price risks. The current state and prospects for the development of the derivatives market in Ukraine are analyzed, and key problems of its functioning are identified, related to the imperfection of regulatory and legal regulation, limited liquidity and insufficient level of

ISSN друкованої версії: 2224-6282

ISSN електронної версії: 2224-6290

© Ананьєва Ю.В., 2025

institutional infrastructure of the financial market. It is proved that the activation of the development of the derivatives market and the implementation of European institutional standards will contribute to increasing the efficiency of financial risk management of enterprises. It is concluded that the implementation of a comprehensive financial risk management system is a necessary condition for ensuring the stable development of enterprises and increasing their adaptability to changes in the external economic environment. The feasibility of using scenario analysis, stress testing and financial forecasting as elements of preventive risk management is substantiated, which allows for timely response to changes in the market situation and minimize potential financial losses. It is proven that the integration of risk management into the strategic management system of the enterprise contributes to improving the quality of management decisions and ensures long-term financial stability of business entities.

Keywords: financial risks, financial risk management, enterprise risk management, risk minimization, financial stability, hedging, derivative financial instruments, derivatives, financial market, capital market.

JEL classification: G32, D81.

Постановка проблеми. Поглиблення ринкових трансформацій, зростання невизначеності зовнішнього економічного середовища та підвищення волатильності фінансових ринків суттєво ускладнюють умови функціонування підприємств і посилюють вплив фінансових ризиків на результати їх господарської діяльності. Коливання валютних курсів, процентних ставок, цін на фінансові активи та обмежений доступ до фінансових ресурсів формують додаткові загрози фінансовій стійкості підприємств і знижують їх інвестиційну привабливість. За таких умов відсутність системного підходу до управління фінансовими ризиками або використання фрагментарних інструментів їх мінімізації призводить до зростання фінансових втрат, порушення платоспроможності та підвищення ймовірності кризових явищ у діяльності суб'єктів господарювання. Особливої актуальності проблема управління фінансовими ризиками набуває в Україні, де розвиток фінансового ринку та ринку похідних фінансових інструментів залишається недостатнім, а нормативно-правове та інституційне забезпечення не повною мірою відповідає сучасним вимогам ризик-менеджменту. У зв'язку з цим виникає об'єктивна потреба в поглибленому дослідженні фінансових ризиків підприємств і розробці ефективних механізмів їх мінімізації з урахуванням вітчизняних економічних умов та європейських практик управління ризиками.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика фінансових ризиків підприємств та механізмів їх мінімізації знайшла широке відображення у наукових дослідженнях вітчизняних учених. Значну увагу в наукових працях приділено теоретичним засадам формування та розвитку ринку похідних фінансових інструментів як ключового елементу системи управління фінансовими ризиками. Зокрема, у працях К.С. Возіанова розкрито особливості становлення ринку деривативів в Україні та окреслено основні проблеми, що стримують його ефективне функціонування [1]. Подальший розвиток зазначеної проблематики здійснено в дослідженнях О.М. Колодізева та О.В. Коцюби, які проаналізували перспективи розвитку ринку деривативів з урахуванням необхідності вдосконалення нормативно-правового регулювання та інституційного забезпечення фінансового ринку [2]. Практичні аспекти управління фінансовими ризиками підприємств через використання інструментів хеджування висвітлено в роботах К.В. Бойка, де запропоновано методику

попереднього аналізу операцій хеджування та оцінки їх ефективності в процесі прийняття управлінських рішень [3]. Сучасний стан та перспективи розвитку похідних цінних паперів в Україні проаналізовано в дослідженнях Е.І. Гатауліної та М.А. Клименка, які акцентують увагу на обмеженій ліквідності та недостатній глибині вітчизняного ринку деривативів [4]. Інституційні аспекти функціонування фінансового ринку та їх вплив на управління фінансовими ризиками підприємств розкрито в наукових працях Н.М. Сіренко, О.А. Боднар та Н.О. Шишпанової [5], а також у дослідженнях С. Є. Шишкова, присвячених проблемам модернізації розрахункової інфраструктури на ринку цінних паперів [6]. Окремі аспекти використання фінансових інструментів на ринку капіталів та їх ролі у перерозподілі ризиків розглянуто в працях А.М. Слободяника, О.Ю. Могилевської та Л.В. Романової [7].

Водночас, незважаючи на значну кількість наукових напрацювань, питання комплексного поєднання теоретичних підходів до управління фінансовими ризиками підприємств із практичними механізмами їх мінімізації з урахуванням сучасних викликів та європейських інституційних стандартів залишаються недостатньо дослідженими, що зумовлює актуальність подальших наукових пошуків у даному напрямі.

Мета статті полягає у дослідженні сутності фінансових ризиків підприємства та обґрунтуванні ефективних механізмів їх мінімізації в сучасних умовах господарювання.

Методи дослідження. У процесі дослідження використано сукупність загальнонаукових і спеціальних методів пізнання економічних явищ, що забезпечили комплексний підхід до вивчення фінансових ризиків підприємства та механізмів їх мінімізації. Зокрема, застосовано методи аналізу та синтезу для узагальнення теоретичних підходів до трактування фінансових ризиків і систематизації їх видів, індукції та дедукції – для формування наукових висновків і обґрунтування причинно-наслідкових зв'язків між рівнем фінансових ризиків та показниками фінансової стійкості підприємства. Методи порівняльного аналізу та групування використано для оцінки особливостей функціонування механізмів управління фінансовими ризиками та інструментів їх мінімізації в сучасних економічних умовах. Для дослідження ролі похідних фінансових інструментів у процесі хеджування ризиків застосовано системний та структурно-функціональний підходи.

Крім того, у роботі використано методи узагальнення, абстрагування та логічного моделювання, що дозволило сформулювати обґрунтовані рекомендації щодо вдосконалення системи управління фінансовими ризиками підприємств.

Виклад основних результатів дослідження. Фінансові ризики є об'єктивною складовою діяльності підприємства в умовах ринкової економіки та відображають імовірність виникнення фінансових втрат унаслідок невизначеності зовнішнього та внутрішнього середовища функціонування суб'єкта господарювання. Їх виникнення зумовлене коливаннями макроекономічних показників, нестабільністю фінансових ринків, змінами кон'юнктури ринку капіталу, а також особливостями фінансової політики самого підприємства. У науковій літературі фінансові ризики розглядаються як результат впливу ринкових, кредитних, інвестиційних та інституційних чинників, що безпосередньо впливають на рівень фінансової стійкості, платоспроможності та прибутковості підприємств [5].

Залежно від джерел виникнення та характеру впливу на фінансові результати діяльності підприємства фінансові ризики доцільно класифікувати на зовнішні та внутрішні. До зовнішніх фінансових ризиків належать валютний, процентний та ринковий ризики, що формуються під впливом змін макроекономічного середовища та кон'юнктури фінансових ринків. Особливої актуальності для українських підприємств набуває валютний ризик, пов'язаний із високою волатильністю валютного курсу та залежністю від зовнішніх фінансових потоків, що посилює загрози фінансовій стабільності суб'єктів господарювання [4]. Внутрішні фінансові ризики зумовлені специфікою фінансово-господарської діяльності підприємства, структурою його капіталу, рівнем ліквідності активів та ефективністю управління фінансовими ресурсами.

Важливе місце у структурі фінансових ризиків підприємства посідає кредитний ризик, який виникає внаслідок невиконання контрагентами своїх фінансових зобов'язань та може призводити до втрати частини грошових потоків. Інвестиційний ризик пов'язаний із невизначеністю результатів інвестиційної діяльності та коливаннями вартості фінансових інструментів, що перебувають у портфелі підприємства. У свою чергу, ризик ліквідності відображає здатність підприємства своєчасно виконувати свої фінансові зобов'язання та є одним із ключових показників фінансової стійкості [6].

У контексті управління фінансовими ризиками особливу роль відіграє ринковий ризик, що включає ціновий, процентний та валютний компоненти. Саме ці види ризиків можуть бути ефективно мінімізовані шляхом використання інструментів хеджування на основі похідних фінансових інструментів. Як свідчать наукові дослідження, розвиток ринку деривативів створює передумови для перерозподілу фінансових ризиків між учасниками ринку та підвищує ефективність фінансового менеджменту підприємств [1, 2]. Водночас недостатній рівень розвитку інституційної інфраструктури фінансового ринку та обмежена ліквідність ринку деривативів в Україні значно звужують

можливості підприємств щодо активного застосування сучасних інструментів управління фінансовими ризиками [5, 6].

Таким чином, фінансові ризики підприємства мають багатокомпонентну структуру та потребують системного підходу до їх ідентифікації, класифікації та оцінки. Чітке розуміння сутності та видів фінансових ризиків є необхідною передумовою формування ефективної системи управління ризиками та впровадження результативних механізмів їх мінімізації з урахуванням специфіки національного фінансового ринку.

Мінімізація фінансових ризиків є одним із ключових завдань фінансового менеджменту підприємства та передбачає впровадження системи взаємопов'язаних організаційних, фінансових і ринкових механізмів, спрямованих на зниження ймовірності виникнення фінансових втрат і обмеження їх негативного впливу на результати господарської діяльності. Ефективність управління фінансовими ризиками значною мірою залежить від здатності підприємства своєчасно ідентифікувати ризики, оцінити їх масштаб та обрати адекватні інструменти реагування з урахуванням специфіки зовнішнього економічного середовища та внутрішніх фінансових можливостей.

До базових внутрішніх механізмів мінімізації фінансових ризиків належать диверсифікація фінансових ресурсів і напрямів діяльності, оптимізація структури капіталу, формування резервних і страхових фондів, а також підвищення рівня фінансового контролю та планування. Диверсифікація дозволяє зменшити залежність підприємства від окремих джерел доходів або фінансових інструментів, що сприяє зниженню сукупного ризику. Формування фінансових резервів, у свою чергу, забезпечує підприємству додатковий запас ліквідності для покриття можливих збитків у разі реалізації ризиків [5].

Важливе місце у системі мінімізації фінансових ризиків посідають ринкові механізми, серед яких особливу роль відіграють інструменти хеджування. Хеджування передбачає використання похідних фінансових інструментів для страхування підприємства від небажаних змін цін, валютних курсів або процентних ставок. Як свідчать результати наукових досліджень, операції з ф'ючерсами та опціонами дозволяють суттєво знизити рівень цінового та валютного ризику за умови належного попереднього аналізу та обґрунтування доцільності їх застосування [3].

Розвиток ринку деривативів є необхідною передумовою ефективного використання механізмів хеджування. Водночас в Україні можливості підприємств щодо застосування похідних фінансових інструментів залишаються обмеженими через недосконалість нормативно-правового регулювання, низький рівень ліквідності та недостатню розвиненість інституційної інфраструктури фінансового ринку [1, 2]. Незважаючи на це, активізація операцій з похідними цінними паперами розглядається як перспективний напрям підвищення ефективності управління фінансовими ризиками та залучення інвестиційних ресурсів [4, 7].

Крім того, важливим елементом мінімізації

фінансових ризиків є впровадження системи фінансового прогнозування та моніторингу, що передбачає використання сценарного аналізу, стрес-тестування та оцінки чутливості фінансових показників до змін зовнішніх факторів. Інтеграція таких інструментів у систему стратегічного управління підприємством дозволяє не лише зменшити рівень фінансових ризиків, але й підвищити якість управлінських рішень, забезпечивши довгострокову фінансову стабільність і конкурентоспроможність підприємства.

Ринок деривативів відіграє важливу роль у формуванні сучасної системи управління фінансовими ризиками, оскільки забезпечує можливість перерозподілу ризиків між учасниками фінансового ринку та створює умови для страхування підприємств від негативних змін ринкової кон'юнктури. Похідні фінансові інструменти, зокрема ф'ючерси, опціони та свопи, дозволяють підприємствам фіксувати майбутні ціни, валютні курси або процентні ставки, тим самим знижуючи рівень невизначеності та мінімізуючи потенційні фінансові втрати. У міжнародній практиці ринок деривативів розглядається як невід'ємний елемент розвиненого фінансового ринку, що сприяє підвищенню фінансової стабільності та ефективності економічних агентів.

Для підприємств, діяльність яких пов'язана з високою чутливістю до коливань валютних курсів і цін на фінансові активи, використання деривативів є одним із найбільш ефективних механізмів хеджування фінансових ризиків. Застосування ф'ючерсних контрактів дозволяє зафіксувати вартість ресурсів або продукції на майбутній період, що особливо актуально в умовах нестабільного макроекономічного середовища. Опціонні контракти, у свою чергу, надають підприємствам гнучкість у виборі стратегії управління ризиками, дозволяючи обмежити можливі втрати без відмови від потенційних вигод [3, 7].

В Україні розвиток ринку деривативів має фрагментарний характер і супроводжується низкою системних проблем. Як зазначається в наукових дослідженнях, формування повноцінного ринку похідних фінансових інструментів стримується недосконалістю нормативно-правового регулювання, низьким рівнем ліквідності, обмеженням колом фінансових інструментів та недостатнім рівнем довіри з боку учасників ринку [1, 2]. Крім того, інституційна інфраструктура фінансового ринку, зокрема клірингові та розрахункові механізми, потребує подальшої модернізації для забезпечення прозорості та надійності операцій із деривативами [5, 6].

Незважаючи на наявні обмеження, ринок деривативів в Україні має значний потенціал розвитку, що підтверджується зростанням зацікавленості з боку корпоративного сектору та інтеграційними процесами у напрямі європейського фінансового простору. Упровадження європейських стандартів регулювання, удосконалення інституційного середовища та розширення спектра доступних похідних фінансових інструментів сприятимуть підвищенню ефективності хеджування фінансових ризиків підприємств і стимулюватимуть залучення інвестицій [4, 8].

Таким чином, ринок деривативів є важливим інструментом зниження фінансових ризиків підприємств та забезпечення їх фінансової стійкості. Активізація його розвитку в Україні створить передумови для формування ефективної системи управління фінансовими ризиками, підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств і зміцнення стабільності національного фінансового ринку в цілому.

Ефективне управління фінансовими ризиками на рівні підприємства потребує формування цілісної та інтегрованої системи ризик-менеджменту, яка охоплює всі етапи фінансово-господарської діяльності та є складовою загальної стратегії розвитку підприємства. Така система повинна ґрунтуватися на чітко визначених принципах ідентифікації, оцінки, контролю та мінімізації фінансових ризиків із урахуванням галузевої специфіки та рівня ризик-апетиту підприємства. Важливим практичним завданням є впровадження регулярного моніторингу фінансових показників, що дозволяє своєчасно виявляти потенційні загрози та оперативно коригувати фінансову політику [9].

Особливе значення у практиці управління фінансовими ризиками має застосування кількісних методів оцінки ризиків, зокрема аналізу чутливості, сценарного аналізу та стрес-тестування. Використання зазначених методів дає змогу оцінити можливі фінансові втрати внаслідок несприятливих змін макроекономічних параметрів, валютних курсів або процентних ставок та визначити гранично допустимий рівень ризику для підприємства. У поєднанні з фінансовим прогнозуванням такі інструменти формують основу превентивного управління фінансовими ризиками та підвищують обґрунтованість управлінських рішень [6].

Важливим практичним напрямом є підвищення фінансової грамотності управлінського персоналу та формування внутрішньої культури ризик-менеджменту. Наявність кваліфікованих фахівців, здатних працювати з інструментами фінансового аналізу та похідними фінансовими інструментами, є передумовою ефективного використання механізмів хеджування та зниження рівня фінансових ризиків підприємства [3, 7]. У цьому контексті доцільним є використання міжнародного досвіду та адаптація європейських стандартів управління ризиками до вітчизняних умов господарювання [8].

Проведене дослідження дозволяє дійти висновку, що фінансові ризики є невід'ємною характеристикою діяльності сучасного підприємства та істотно впливають на рівень його фінансової стійкості, платоспроможності й конкурентоспроможності. В умовах економічної нестабільності та недостатнього розвитку фінансового ринку в Україні проблема ефективного управління фінансовими ризиками набуває особливої актуальності. Визначено, що найбільш результативними механізмами мінімізації фінансових ризиків є поєднання внутрішніх інструментів фінансового менеджменту з ринковими механізмами хеджування на основі похідних фінансових інструментів. Обґрунтовано, що подальший розвиток ринку деривативів, удосконалення нормативно-правового регулювання та інституційної

інфраструктури фінансового ринку створюють передумови для підвищення ефективності управління фінансовими ризиками підприємств. Реалізація комплексного підходу до ризик-менеджменту сприятиме забезпеченню довгострокової фінансової стабільності підприємств та підвищенню адаптивності їх діяльності до змін зовнішнього економічного середовища.

Висновки. У результаті проведеного дослідження встановлено, що фінансові ризики є невід'ємною складовою діяльності підприємства та суттєво впливають на рівень його фінансової стійкості, платоспроможності та ефективності функціонування. В умовах нестабільного економічного середовища та підвищеної волатильності фінансових ринків зростає потреба у формуванні комплексної системи управління фінансовими ризиками, яка поєднує внутрішні інструменти фінансового менеджменту з ринковими механізмами їх мінімізації. Обґрунтовано, що найбільш ефективними

напрямами зниження фінансових ризиків є диверсифікація фінансових ресурсів, удосконалення структури капіталу, застосування фінансового прогнозування та впровадження інструментів хеджування на основі похідних фінансових інструментів. Доведено, що ринок деривативів відіграє ключову роль у перерозподілі фінансових ризиків і створює передумови для підвищення фінансової стабільності підприємств, однак його розвиток в Україні стримується інституційними та нормативно-правовими обмеженнями. Зроблено висновок, що активізація розвитку ринку деривативів, імплементація європейських стандартів регулювання та інтеграція ризик-менеджменту в систему стратегічного управління підприємством сприятимуть підвищенню ефективності управління фінансовими ризиками та забезпеченню довгострокового сталого розвитку вітчизняних підприємств.

Список використаних джерел:

1. Возіанов К.С. (2011). Особливості становлення ринку деривативів в Україні. Стратегія розвитку України, № 3. С. 148–154. URL: <https://jrnل.nau.edu.ua/index.php/SR/article/view/4301>
2. Колодізев О.М., Коцюба О.В. (2016). Аналіз перспектив розвитку ринку деривативів в Україні з урахуванням вирішення проблеми його нормативно-правового регулювання. Проблеми економіки, № 1. С. 242–248. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pekon_2016_1_31
3. Бойко К.В. (2010). Методика проведення попереднього аналізу операцій хеджування. Облік і фінанси АПК : освітній портал, № 1. С. 131–137. URL: <https://magazine.faaf.org.ua/metodyka-provedennya-poperednogo-analizu-operacij-hedzhuvannya.html>
4. Гатауліна Е.І., Клименко М.А. (2022). Сучасний стан та перспективи розвитку похідних цінних паперів в Україні. Економіка та суспільство, Вип. 38. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-23>
5. Сіренко Н.М., Боднар О.А., Шишпанова Н.О. (2021). Інституціональна інфраструктура фінансового ринку: теоретико-практичний аспект. Modern Economics, № 25. С. 130–135. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V25\(2021\)-20](https://doi.org/10.31521/modecon.V25(2021)-20)
6. Шишков С.Є. (2021). Перспективи та обмеження модернізації розрахунків в операціях із цінними паперами в Україні. Економіка і прогнозування, № 1. С. 88–126. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econprog_2021_1_7
7. Слободяник А.М., Могилевська О.Ю., Романова Л.В. (2021). Торгівля індексами на ринку капіталів: ефективний засіб залучення спекулятивного капіталу. Ефективна економіка, № 8. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9137>
8. Артёмова Т. (2018). Європейські цінності: інституційний простір цивілізаційного діалогу. Економічна теорія, № 3. С. 5–28. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecte_2018_3_3
9. Анянєва Ю.В. (2022). Використання деривативів як інструменту управління ризиками в глобалізованому світі. Науковий вісник Ужгородського національного університету, № 45. С. 96-99. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2022-45-17>

References:

1. Vozianov, K. S. (2011) Osoblyvosti stanovlennia rynku deryvatyviv v Ukraini [Peculiarities of the Ukraine derivatives market development]. Development Strategy of Ukraine, No. 3. Pp. 148–154. Retrieved from: <https://jrnل.nau.edu.ua/index.php/SR/article/view/4301> [in Ukrainian].
2. Kolodiziev, O.M., & Kotsiuba, O.V. (2016) Analiz perspektiv rozvytku rynku deryvatyviv v Ukraini z urakhuvanniam vyrishennia problemy yoho normatyvno-pravovoho rehuliuвання [Analysis of prospects for the development of the derivatives market in Ukraine taking into account the solution to the problem of its legal regulation]. Problems of Economy, No. 1. Pp. 242–248. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pekon_2016_1_31 [in Ukrainian].
3. Boiko, K. V. (2010) Metodyka provedennia poperednogo analizu operatsii khedzhuvannya [Methodology of preliminary analysis of hedging operations]. Accounting and Finance of the Agricultural Industry : Educational Portal, No. 1. Pp. 131–137. Retrieved from: <https://magazine.faaf.org.ua/metodyka-provedennya-poperednogo-analizu-operacij-hedzhuvannya.html> [in Ukrainian].
4. Hataulina, E.I., & Klymenko, M.A. (2022) Suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku pokhidnykh tsinnykh paperiv v Ukraini [Current state and prospects for the development of derivative securities in Ukraine]. Economy and Society, Iss. 38. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-23> [in Ukrainian].

5. Sirenko, N.M., Bodnar, O.A., & Shyshpanova, N.O. (2021) Instytutstionalna infrastruktura finansovoho rynku : teoretyko-praktychnyi aspect [Institutional infrastructure of the financial market : theoretical and practical aspect]. *Modern Economics*, No. 25. Pp. 130–135. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V25\(2021\)-20](https://doi.org/10.31521/modecon.V25(2021)-20) [in Ukrainian].
6. Shyshkov, S.Ye. (2021) Perspektyvy ta obmezhenia modernizatsii rozrakhunkiv v operatsiiakh iz tsinnymy paperamy v Ukraini [Prospects and limitations of transactions' settlements modernization with securities in Ukraine]. *Economics and Forecasting*, No. 1. Pp. 88–126. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econprog_2021_1_7 [in Ukrainian].
7. Slobodiansky, A.M., Mohylevska, O.Yu., & Romanova, L.V. (2021) Torhivlia indeksamy na rynku kapitaliv: efektyvnyi zasib zaluchennia spekuliatyvnoho kapitalu [Trading indices on the capital market: an effective means of attracting speculative capital]. *Effective Economy*, No. 8. Retrieved from: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9137> [in Ukrainian].
8. Artomova, T. (2018). Yevropeiski tsinnosti: instytutsiinyi prostir tsyvilizatsiinoho dialohu [European values: institutional space of civilizational dialogue]. *Economic Theory*, No. 3. Pp. 5–28. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecte_2018_3_3 [in Ukrainian].
9. Ananieva Yu.V. (2022). Vykorystannia deryvatyviv yak instrumentu upravlinnia ryzykamy v hlobalizovanomu sviti [The use of derivatives as a risk management tool in a globalized world]. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University*, No. 45. Pp. 96-99. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2022-45-17> [in Ukrainian].

Дата надходження статті: 08.12.2025 р.

Дата прийняття статті до друку: 22.12.2025 р.